Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
4 juni 2026

Onze referentie
IENW/BSK-2026/53302
Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Waterveiligheid, Rivieren en Zee
Waterveiligheid

Beslistermijn
11 juni 2026

Bijlage(n)
2

Aan Minister

nota

Kennisprogramma Zeespiegelstijging

Aanleiding

De afgelopen zes jaar is in opdracht van de minister van IenW en de deltacommissaris het Kennisprogramma Zeespiegelstijging (KP ZSS) uitgevoerd. Hierin zijn de gevolgen van zeespiegelstijging onderzocht voor de huidige aanpak van bescherming tegen overstromingen en verziltingsbestrijding.
Het kennisprogramma is nu afgerond. U kunt de Tweede Kamer per hierover informeren met de verzending van het einddocument van het kennisprogramma.

Geadviseerd besluit

- Instemming met de aanbiedingsbrief aan Tweede Kamer.
- Kennisnemen van Bijlage 1 Einddocument Kennisprogramma Zeespiegelstijging.

Kernpunten

Opzet en inhoud van de brief

- De brief markeert de afronding van het programma.
- In de brief zijn de hoofdlijnen van de resultaten van het kennisprogramma opgenomen en enkele vervolgstappen aangekondigd.
- In de brief zijn geen nieuwe voorgenomen keuzes benoemd of beleidsuitspraken opgenomen. De brief verwijst daarvoor naar eerder gemaakte afspraken en naar de beleidsuitwerking in het Nationaal Waterprogramma 2028-2033.
- De Tweede Kamer is op verschillende momenten geïnformeerd over tussenresultaten, duiding hiervan en beleidsafspraken die hieruit volgden (2023). De voortgang is vermeld in deze brief.

Afstemming over brief

- Inhoud concept brief is opgesteld in afstemming met staf Deltacommissaris en Rijkswaterstaat (medeparaaf van DG RWS). Met deze partijen is ook gezamenlijk gewerkt aan de het kennisprogramma en het einddocument.
- Over de brief heeft daarnaast afstemming plaatsgevonden met de waterpartners in het Directeurenoverleg Water en interdepartementaal (ambtelijk) in het Directeurenoverleg Fysieke Leefomgeving. De deelnemers aan het BO Water zijn eind mei geïnformeerd over de inhoud van de brief.
- Brede afstemming via (voorportalen) Ministerraad is niet voorzien: in de huidige brief zijn geen nieuwe beleidsuitspraken gedaan. Eerder zijn de tussenresultaten op verzoek van minister Harbers wel afgestemd in het BWO

Fysieke Leefomgeving. Inmiddels zijn deze al geland in Ontwerp Nota Ruimte (2025). Daardoor is o.a. in overleg met DO FLO de inschatting gemaakt dat afstemming niet opnieuw noodzakelijk is.
- De afrondende fase van het kennisprogramma was de afgelopen jaren vooral gericht op een verdiepingsslag en aanbrengen van samenhang tussen de resultaten uit verschillende onderdelen van het onderzoek. Dat heeft geleid tot beter inzicht, maar niet tot een andere inhoudelijke boodschap dan die eerder is verspreid, o.a. naar de Tweede Kamer.

Krachtenveld

Belang voor IenW:
De kennis over zeespiegelstijging is van essentieel belang voor het beheer en de vernieuwing van de assets van Rijkswaterstaat (gemalen, pompen, stormvloedkeringen) en voor de toekomstige versterking van de waterkeringen door alle waterkeringbeheerders. Zeespiegelstijging is bepalend voor de mogelijkheden om te kunnen spuien, de omvang van de kustsuppleties en voor de belasting op de waterkeringen. Rekening houden met zeespiegelstijging is nu al relevant bij de voorbereidingen van maatregelen, vanwege lange voorbereidings- en uitvoeringstijd van vernieuwing van objecten of voor het beter beschermen van beschikbare zandvoorraden voor de kustsuppleties op de Noordzee. Om dit te kunnen doen moeten financiering, capaciteit en kennis en kunde binnen de organisatie op orde blijven.

Belang voor bestuurlijke waterpartners
De uitvoering van het kennisprogramma was gericht op het hoofdwatersysteem (de grote wateren in het beheer van het Rijk). De inzichten over stijgende waterstanden zijn van belang voor het beheer en investeringen in de regionale watersystemen in verband met afwatering, reserveren van ruimte voor waterberging en bestrijding van verzilting.

Belang partners interdepartementaal
Zeespiegelstijging heeft gevolgen voor inrichting van het ruimtegebruik, natuurwaarden en uitvoering van economische activiteiten. Bij het bepalen van oplossingsrichtingen voor de lange termijn is een brede belangenafweging nodig. Het kennisprogramma biedt de mogelijke bouwstenen hiervoor vanuit waterbeheer, en kan daarmee op korte en lange termijn richting geven aan de uitwerking van keuzes.

Algemeen
Diverse partijen vragen om meer urgentie in de voorbereiding op zeespiegelstijging en dringen aan op (systeem)keuzes (zoals afdammen Nieuwe Waterweg). Initiatiefnemers presenteren met regelmaat plannen en ideeën. Dat was een belangrijke aanleiding om het kennisprogramma te starten en te onderzoeken wat we kunnen verwachten, wat de houdbaarheid is van de huidige aanpak voor waterbeheer en welke alternatieven zinvol zijn voor de verre toekomst.
De resultaten van het kennisprogramma laten zien dat Nederland de voorbereiding op zeespiegelstijging serieus moet nemen, maar ook dat onze huidige aanpak voor waterveiligheid robuust is tot 3m zeespiegelstijging en waarschijnlijk ook tot 5m, zeker in combinatie met de aanvullende mogelijkheden die in kaart zijn gebracht voor de lange termijn. Wel is daarbij een harde randvoorwaarden dat we moeten kunnen voorzien in benodigde grondstoffen, ruimte en financiele middelen.

Communicatie

- Nader te bepalen in overleg met DCO.

- Naast publicatie van de rapporten op de website van het kennisprogramma wordt een *one pager* (digitale folder geschikt voor scrollen op tablet/telefoon) online geactiveerd met een ultrakort overzicht van de hoofdlijnen uit het kennisprogramma. Zie (dummy) op: Kennisprogramma Zeespiegelstijging
- Slot-event en oplevermoment kennisprogramma op 6 juli 2026, Topshuis, Oosterscheldekering. Om de afronding van het kennisprogramma te markeren, wordt een formeel oplevermoment georganiseerd met bestuurders van betrokken medeoverheden en direct betrokken organisaties bij het kennisprogramma (o.a. uit de maatschappelijke klankbordgroep). Dit wordt gecombineerd met uw werkbezoek aan de Deltawerken, met aandacht voor 40 jaar Oosterscheldekering. Nadere uitwerking van het programma loopt via DCO.

Einddocument en onderliggende informatie wordt gepubliceerd op de website van het kennisprogramma. Resultaten uit fase 1 (2019-2023) zijn hier al beschikbaar: https://www.deltaprogramma.nl/kennisprogramma-zeespiegelstijging

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

BIJLAGEN

1. Aanbiedingsbrief Tweede Kamer i.v.m. afronding kennisprogramma zeespiegelstijging (IENW/BSK-2026/64693)
2. Bijlage 1: Einddocument Kennisprogramma Zeespiegelstijging.

Toelichting

Datum
4 juni 2026

Onze referentie
IENW/BSK-2026/53302

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Waterveiligheid, Rivieren en Zee
Waterveiligheid

Aan
Minister

Bijlage(n)
2

Discussie over scenario's en vervallen hoogste scenario
In de media en Tweede Kamer is aandacht voor het bericht over aanpassing van de CO_2 uitstootscenario's door IPCC. Vertaling van nieuwe uitstootscenario's in klimaatscenario's moet de komende jaren nog gebeuren. Deze discussie over het vervallen van het hoge scenario heeft geen directe gevolgen voor de uitkomst van het kennisprogramma. Het onderzoek in het kennisprogramma is onafhankelijk van de (klimaat)scenario's uitgevoerd. Er is onderzoek gedaan aan de hand van waterstanden (vaste waarden), onafhankelijk van het moment waarop die waterstanden zouden kunnen optreden. Voor deze aanpak is in 2019 bewust gekozen, omdat de scenario's regelmatig worden geactualiseerd. Wijziging van scenario's heeft daardoor geen effect op de inhoudelijke uitkomsten van het kennisprogramma.

In de publicaties van het kennisprogramma is wel een link gelegd met de KNMI klimaatscenario's om de bandbreedte in de tijd aan te kunnen geven van wanneer de onderzochte waterstanden (bijvoorbeeld 1 m zeespiegelstijging) kunnen gaan optreden. Door aanpassing van de scenario's verandert de bandbreedte aan de onder- en bovenkant. Dat kan betekenen dat waterstanden later in de tijd optreden, als de zeespiegelstijging minder hard gaat.

Beleidsontwikkeling adaptatie, ruimte en water
- (Ontwerp) Nationale Adaptatiestrategie (2026)
- Herijking Deltaprogramma (2026)
- Ontwerp Nationaal Waterprogramma (ter inzage, eind 2026)
- (Ontwerp) Nota Ruimte

De inhoud van de (Ontwerp) NAS is gericht op behoud van de bestaande aanpak (intensiveren) waar dat kan en veranderen (transformeren) waar dat moet. M.b.t. zeespiegelstijging is veranderen van strategie voor waterveiligheid de komende eeuw nog niet aan de orde, maar vraagt het waterbeheer als gevolg van verminderde spuicapaciteit en verzilting wel om aanpassing.

Nationale ruimtelijke keuzes worden gemaakt in de Nota Ruimte. De nota beschrijft de kaders en ontwikkelingsrichting voor de fysieke leefomgeving. De gevolgen van zeespiegelstijging zijn een belangrijk onderwerp in het hoofdstuk water en bodem als onderdeel van het werken aan een robuust en toekomstbestendig watersysteem. Dat doen we bijvoorbeeld door voldoende ruimte voor het hoofdwatersysteem en voor waterberging te reserveren. Dat is nodig voor onder meer rivierverruiming en versterking van de waterkeringen.

In het Nationaal Waterprogramma 2028-2033 wordt het waterbeleid uitgewerkt, voortbouwend op de bestaande strategie en richtinggevend voor aanpassing aan andere omstandigheden zoals droogte en verzilting op de kortere termijn en voor de voorbereiding van ruimte voor de rivier of vervanging van de stormvloedkeringen op de lange termijn.

Het kennisprogramma zeespiegelstijging heeft inzichten opgeleverd die in bovenstaande Nota's zijn verwerkt en waarop we in de toekomstige herijking van het Deltaprogramma en voor de actualisatie van het toekomstige waterbeleid kunnen voortbouwen.